

## **Ιδιότητα του πολίτη και μετανάστευση – 6 ECTS**

**Λάμπρος Μπαλτσιώ της**

### **Σύντομη περιγραφή:**

Στις μέρες μας, το ζήτημα της ιδιότητας του πολίτη στις χώρες που αποτελούν μεταναστευτικούς προορισμούς κάνει την εμφάνισή του σχεδόν αποκλειστικά συσχετιζόμενο με το αν, πώς και πότε οι μετανάστες θα αποκτήσουν την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής. Η προσέγγιση αυτή δεν μπορεί παρά να εξεταστεί στα ιστορικά συμφραζόμενα της κάθε εθνικής/κρατικής παράδοσης για την ιθαγένεια, αλλιώς μπορεί να καταστεί μονομερής και παραπλανητική. Η όλη προβληματική που μπορεί να αναδείξει η ιδιότητα του πολίτη φωτίζει με το πιο αποκαλυπτικό τρόπο ιστορίες, ιδεολογίες, πρακτικές και κανόνες που άπτονται του σκληρού πυρήνα των σχέσεων εξουσίας που υφαίνονται σε κάθε πολιτική κοινότητα. Η ιδιότητα του πολίτη αναδεικνύεται σε μείζονα μηχανισμό κοινωνικής ένταξης και, ταυτόχρονα, πολιτικού αποκλεισμού (και) των μεταναστών. Η ιδιότητα του πολίτη είναι μια διαφοροποιητική κατασκευή: χωρίζει αυτούς που την έχουν από τους υπόλοιπους, εν προκειμένω τους «γηγενείς» από τους μετανάστες. Αυτό που διαρκώς μετατοπίζεται είναι το κατώφλι αλλά και οι τρόποι της διαίρεσης. Όλο και περισσότερα κράτη επιλέγουν διάφορες ενδιάμεσες μορφές πολιτειότητας που κατηγοριοποιούν όσους κατοικούν στην επικράτειά τους. Στα παραπάνω έγκειται η αναπόδραστη ιστορικότητα της ιθαγένειας στις σχέσεις της με τη μετανάστευση και όχι μόνο.

### **Στόχοι μαθήματος:**

Στόχος του μεταπτυχιακού μαθήματος είναι η ανάδειξη αυτής της προβληματικής μέσω μιας διεπιστημονικής συγκριτικής προσέγγισης βασισμένης κυρίως στην ιστορία, την πολιτική θεωρία και τη νομική ανάλυση. Επιπλέον, το μάθημα στοχεύει στο να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα ανάλυσης των θεσμικών αλλαγών και του λόγου περί μετανάστευσης, ιθαγένειας και ιδιότητας του πολίτη στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

### Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά το πέρας των σεμιναρίων, οι φοιτητές θα πρέπει να:

- Γνωρίζουν βασικά ιστορικά, νομικά και πολιτικά στοιχεία της εξέλιξης της ιδιότητας του πολίτη στην Ελλάδα και την Ευρώπη.
- Αναλύουν συνολικές ή και επιμέρους πτυχές των εξελίξεων στην Ελλάδα και την Ευρώπη σε σχέση με τη μετανάστευση και την ιδιότητα του πολίτη.

### Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τρία εβδομαδιαία σεμινάρια. Στους ΜΦ δίνονται κείμενα της βιβλιογραφίας προς μελέτη για το σεμινάριο που ακολουθεί.

### Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις μετά το πέρας των σεμιναρίων.

### Βιβλιογραφία:

Bauböck R., Ersbøll E. & Waldrauch H., (eds), Acquisition and Loss of Nationality. Policies and Trends in 15 European States. Volume 1: Comparative Analyses, Άμστερνταμ, Amsterdam University Press, 2006.

Bauböck R., & Leibich A. (eds), "Is there (still) an East-West divide in the conception of citizenship in Europe?" EUI Working Papers, Robert Schuman Centre – Eudo Citizenship Observatory, European University Institute, 2010/19 (προσβάσιμο και σε <http://cadmus.eui.eu/handle/1814/13587>)

Brubaker R., Citizenship in France and Germany, Cambridge Mass: Harvard University Press, 1992.

Goodman S. W., "Integration Requirements for Integration Sake? Identifying, Categorizing and

Comparing Civic Integration Policies”, Journal of Ethnic and Migration Studies, Vol. 36, No 5, May 2010, σ. 753-772.

Joppke C., “Citizenship between De- and Re- Ethnicization (I)”, Archives Europeennes de Sociologie 44, 2003, σ. 429-458.

Βεντούρα Λ., «Γηγενείς/μετανάστες: Οροθέτηση και μετατόπιση κοινωνικών συνόρων» σε: Βεντούρα Λ. (επιμ.), Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα, Αθήνα: Νήσος, 2011, σ. 15-62.

Μπαλτσιώτης Λ., «Ιθαγένεια και πολιτογράφηση στην Ελλάδα της μετανάστευσης: (αντι)φάσεις μιας αδιέξοδης πολιτικής», σε: Παύλου Μ., & Χριστόπουλου Δ., Η Ελλάδα της μετανάστευσης – Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη, Αθήνα, Εκδ. Κριτική, 2004, σ. 303-337.

Τάκης Α., «Αξίωση για ιθαγένεια: γιατί και πότε;» Ενθέματα, Κυριακάτικη Αυγή, 24 Ιανουαρίου 2010.

Χριστόπουλος Δ., Ποιος είναι έλληνας πολίτης; Καθεστώς της ελληνικής ιθαγένειας, Αθήνα: Εκδ. Βιβλιόραμα, 2012.

Δ. Χριστόπουλος-Γ. Κουζέλης (επιμ.), Ιδιότητα του Πολίτη, Πολιτικός λόγος, ιστορία και κανόνες σε συγκριτικές προοπτικές, εκδ. Πατάκη 2012)